

Т. РЫСҚҰЛОВ АТЫНДАҒЫ ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ӘОЖ331.108;631:331;631.158:658.3

Қолжазба құқығында

АЛПЫСБАЕВ ҚУАНЫШ СУЛТАНМАХМУТОВИЧ

**Қазақстан Республикасының аграрлық секторындағы кадрлар әлеуетін
басқару (ШҚО үлгісінде)**

6D050700 - «Менеджмент» мамандығы бойынша

PhD доктор ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация

Ғылыми кеңесші :
Э.Ғ.Д., профессор
Әпсәлемов Н. Ә.

Ғылыми кеңесші :
Э.Ғ.Д., профессор
Ряховская А. Н.

Қазақстан Республикасы

Алматы, 2015

МАЗМҰНЫ

АНЫҚТАМАЛАР.....	3
БЕЛГІЛУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР.....	4
КІРІСПЕ.....	5
1 АГРАРЛЫҚ СЕКТОРДАҒЫ КАДРЛАР ӘЛЕУЕТІН БАСҚАРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ӘДІСТЕМЕЛІК АСПЕКТІЛЕРІ	11
1.1 Ауыл шаруашылығында кадрлар әлеуетін басқару ерекшелігі, мәні мен маңызы.....	11
1.2 Аграрлық сектордағы кадрлар әлеуетін бағалау әдістері.....	17
1.3 Аграрлық сектордағы кадрлар әлеуетін тиімді пайдаланудың шетелдік тәжірибесі.....	30
2 ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АГРАРЛЫҚ СЕКТОРЫНДАҒЫ КАДР ӘЛЕУЕТІНІҢ ДАМУЫН БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ТАЛДАУ	47
2.1 Қазақстан Республикасы аграрлық секторындағы кадр әлеуетінің заманауи жағдайы.....	47
2.2 Аграрлық сектордағы кадрлар әлеуетін дамыту үдерісін басқарудың есеп-аспапты моделдеуі.....	65
2.3 Ауыл шаруашылығындағы еңбек ресурстарының инвестициялық тиімділігін бағалау.....	71
3 ШҚО АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ КАДРЛЫҚ ҚАМСЫЗДАНУЫНЫҢ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫ	79
3.1 Шығыс Қазақстан облысы аграрлық секторына мамандарды тарту мәселелері.....	79
3.2 Арнайы орта және жоғарғы аграрлық білімді жетілдіру жолдары.....	90
3.3 Кадрлар әлеуетін басқарудағы ғылыми нәтижелерді пайдалану тиімділігі.....	106
3.4 Аймақтың аграрлық секторындағы кадрлар әлеуетін басқарудың сапасын жоғарылату.....	115
ҚОРЫТЫНДЫ.....	127
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ.....	131
ҚОСЫМШАЛАР.....	135

АНЫҚТАМАЛАР

Бұл диссертациялық жұмыста келесі терминдерге сәйкес анықтамалар қолданылды:

Аграрлық жанұя - ҚР ауылды жерлерінде тұратын, өз жанұясының күшімен мал, егін және т.с.с шаруашылық түрлерімен айналысатын жанұялар.

Біліктілік – алынған теориялық білім негіздерін тәжірибеде қоладана білу қаблеті

Білім – кадрлармен өздерінің жұмыс орындарында атқарылатын міндеттерді орындауға қажетті теориялық, әдістемелік, тәжірибелік категория.

Білім кешені - индивидтің жеке бойындағы кәсіби білімдердің бар болуы (оларды өндіріс процесінде кеңінен қолдануға жол ашады).

Еңбек нарығы - еңбек ресурстарын қабылдау және ұсыну мен байланысты қоғамдық қатынастар жүйесі

Жер – мемлекет пен халықтың өмір сүру қызметінің негізі болып табылатын табиғаттың басты объектісі.

Кадрлар әлеуеті – белгілі бір салада қызмет ететін жұмысшылар мен қызметкерлердің кәсіби білімдерінің, дағдыларының, мүмкіндіктерінің және әлеуметтік, саяси қасиеттерінің жиынтығы.

Кадрларды қайта даярлау – өндіріс процесімен қойылатын талаптардың күрт өзгеруімен байланысты, персоналдың жаңа білім, қабілет және біліктілікті игеру процесі.

Қабілет – жұмысшыға жүктелген міндеттерді орындау мүмкіндігі.

Қарым-қатынас (іс-әрекет) әдістері - жұмыс орынында жеке тұлғаның қоршаған өндірістік ортамен байланыс дәрежесін қалыптастыратын қасиеттер жиынтығы.

Корреляциондық байланыс - бұл нәтижелі көрсеткіштің орташа шама өзгерісінің факторлық көрсеткіштердің өзгеруімен сипатталуы.

Мерзімді еңбекақы – жұмыс істеген уақытта сағаттық немесе күндік еңбекақы мөлшері бойынша өнім өндірілгені немесе өндірімегеніне қарамастан жұмыста болған уақытына төленеді.

Мотив - бұл адамды әрекет етуге итермелейтін немесе қызметке деген стимул.

Персоналдың оқып білім алуы - ол оқытушылар, мамандар және жетекшілер басшылығымен алынған білім, дағдылар мен қарым қатынас әдістерін қамтитын мақсатты бағытталған жүйе.

БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

АҚ	- акционерлік қоғам
АӨК	- агро өндірістік кешен
АЕК	- айлық есептік көрсеткіш
АЕМ	- ауылдық елді мекендер
га	- гектар
ҒТП	- ғылыми техникалық прогресс
ЕҒҰ	- еңбекті ғылыми ұйымдастыру
ЕКӘ	- егін шаруашылығының кадр әлеуеті
жж.	- жылдар
ЖШС	- жауапкершілігі шектеулі серіктестік
ЖҰӨ	- жалпы ұлттық өнім
км ²	- шаршы шақырым
КСРО	- Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы
ҚР	- Қазақстан Республикасы
млн	- миллион
млрд.	- миллиард
МКӘ	- мал шаруашылығының кадрлар әлеуеті
ПКӘ	- персоналдың кадр әлеуеті
РФ	- Ресей Федерациясы
тг.	- теңге
ІҚМ	- ірі қара мал
ШҚО	- Шығыс Қазақстан облысы
%	- пайыз
г	- регрессия